

Malin Ekblad
Säkerhetschef
malin.ekblad@trelleborg.se

Kommunstyrelsen

Remiss, En säkrare tillgång till vattenreningskemikalier (Ds 2023:9)

Sammanfattning

Regeringskansliet har skickat departementsskrivelsen *En säkrare tillgång till vattenreningskemikalier* (Ds 2023:9) på remiss till bland annat Trelleborgs kommun. Remissvar ska enligt remissmissivet ha kommit in till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet senast den 18 augusti 2023. Trelleborgs kommun har dock fått anstånd att inkomma med svar senast den 7 september 2023, för att ärendet ska kunna behandlas av kommunstyrelsen vid sammanträde den 6 september.

Ärendet har skickats på internremiss till tekniska serviceförvaltningen som har inkommit med ett yttrande. Förvaltningen ställer sig bakom det lagförslag som presenteras i departementsskrivelsen men ser behov av att tillsätta ytterligare utredningar skyndsamt då lagförslaget kan komma att få påverkan och konsekvenser för avloppsreningsverk och prioriteringar i förhållande till industrin. Enligt tekniska serviceförvaltningen finns även ett behov av en översyn av tillämpning för befintlig miljölagstiftning.

Kommunledningsförvaltningen ställer sig bakom tekniska serviceförvaltningens yttrande och föreslår att kommunstyrelsen antar yttrandet som sitt eget.

Mer information finns under rubriken *Ärendet* i kommunledningsförvaltningens tjänsteskrivelse.

Beslutsunderlag

Kommunledningsförvaltningens tjänsteskrivelse, 2023-07-24

Tekniska serviceförvaltningens yttrande, 2023-06-14

Remissmissiv, 2023-04-17

Departementsskrivelse, En säkrare tillgång till vattenreningskemikalier (Ds 2023:9)

Kommunledningsförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen arbetsutskott föreslås besluta att föreslå kommunstyrelsen besluta

att anta tekniska serviceförvaltningens yttrande som sitt eget

att förklara paragrafen omedelbart justerad.

Beslutet skickas till

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet (via e-post till

li.remissvar@regeringskansliet.se med kopia till li.dl@regeringskansliet.se, dnr

LI2023/02294 och *Trelleborgs kommun* anges i ämnesraden på e-postmeddelandet)

Tekniska servicenämnden

Ärendet

Regeringskansliet uppdrog den 10 augusti 2022 åt rådmannen Johan Höök att biträda Näringsdepartementet med att analysera och lämna förslag på en författningsreglerad ordning för fördelning av vattenreningskemikalier vid brist.

Utredningens uppdrag har varit att bedöma i vilken utsträckning befintlig lagstiftning kan användas för att styra fördelningen av nödvändiga kemikalier och att vid behov analysera och lämna förslag på en författningsreglerad ordning som innebär att det ska vara möjligt för staten att vid en bristsituation styra fördelningen av kemikalier som används för rening av dricksvatten och avlopp. Enligt uppdraget ska förslaget innebära att det säkerställs att kemikalierna i första hand används till dricksvattenproduktion.

Även om många kriser kan hanteras på frivillig väg anser utredningen att det finns ett behov av lagstiftning som möjliggör en tvingande omfördelning. Utredningen föreslår därför att en ny lag införs. Utredningen anser att Livsmedelsverket bör utses till den ansvariga myndigheten för att pröva frågor enligt lagen.

Utredningen och lagförslaget

En kommun har enligt lag en skyldighet att ordna vattentjänster. Behovet av vattentjänster ska tillgodoses genom en allmän va-anläggning. Kommunernas lagstadgade ansvar innebär att det ytterst är kommunernas ansvar att se till att de allmänna va-anläggningarna har de kemikalier som är nödvändiga för att tillgodose behovet av vattentjänster.

Eftersom en allvarlig brist på vattenreningskemikalier skulle kunna få långtgående konsekvenser för Sveriges vattenförsörjning och avloppshantering skulle en sådan brist i sig kunna utgöra en form av krissituation.

Enligt Sveriges allmänna principer för krishantering ska kommunerna själva, så långt det är möjligt, klara att hantera sina risker. Kommunerna har alltså det yttersta ansvaret för att säkerställa leveranser av allmänna vattentjänster även under fredstida krissituationer, extraordinära händelser, höjd beredskap och krig. I detta ansvar ingår att säkerställa tillgång på nödvändiga kemikalier

Det finns i vissa situationer en möjlighet för kommuner att lämna bistånd till varandra enligt lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid. En omfördelning av vattenreningskemikalier mellan kommuner kan därmed i vissa situationer uppnås genom denna lag och om krisledningsnämnd beslutar om extraordinär händelse.

En annan lag som möjliggör omfördelningar av vattenreningskemikalier är förfogandelagen (1978:262). Lagen möjliggör för staten att genom förfogande ta till exempel ett företags eller kommuns kemikalier i anspråk med äganderätt. En viktig begränsning av lagens tillämpningsområde är dock att det inte finns någon möjlighet för regeringen att förordna om förfogandeåtgärder vid någon form av fredstida kriser. Även bestämmelserna i ransoneringslagen (1978:268) kan användas för att åstadkomma en omfördelning av vattenreningskemikalier. Om en brist på vattenreningskemikalier föranletts av en utomordentlig händelse finns det vissa möjligheter att tillämpa lagen i fredstid.

Utredningen bedömer att mindre allvarliga bristsituationer normalt bör kunna hanteras genom användning av omfördelning via frivilliga överenskommelser mellan berörda aktörer på lämplig nivå. Det är enligt utredningens bedömning positivt att det finns en avsiktsförklaring och en vägledning på plats som också kan användas för att styra fördelningen på frivillig basis. Utredningen anser att Livsmedelsverket bör ges i uppdrag att vidareutveckla den befintliga vägledningen så att denna blir mer heltäckande.

Även om många kriser kan hanteras på frivillig väg anser utredningen att det finns ett behov av lagstiftning som möjliggör en tvingande omfördelning. Dricksvatten, och i förlängningen därmed även vattenreningskemikalier, är en resurs av central betydelse för liv och hälsa, Sveriges totalförsvar och samhällets funktionalitet. Vattenreningskemikalier behövs också för att säkerställa avloppshantering som är av stor vikt ur miljö- och hälsosynpunkt. Utredningen anser att fördelningen av en sådan kritisk resurs vid en allvarlig nationell brist måste kunna styras genom vissa gemensamma principer. De bristande möjligheterna till styrning är mest påtagliga vid vissa fredstida krissituationer som inte omfattas av förfogandelagens respektive ransoneringslagens tillämpningsområde. Utredningen föreslår därför att en ny lag införs. Utredningen anser att Livsmedelsverket bör utses till den ansvariga myndigheten för att pröva frågor enligt lagen.

Yttrande från tekniska serviceförvaltningen och kommunledningsförvaltningens bedömning

Ärendet har skickats på internremiss till tekniska serviceförvaltningen som har inkommit med ett yttrande. Förvaltningen ställer sig bakom det lagförslag som presenteras i departementsskrivelsen men ser behov av att tillsätta ytterligare utredningar skyndsamt då lagförslaget kan komma att få påverkan och konsekvenser för avloppsreningsverk och prioriteringar i förhållande till industrin. Enligt tekniska serviceförvaltningen finns även ett behov av en översyn av tillämpning för befintlig miljölagstiftning.

Kommunledningsförvaltningen ställer sig bakom tekniska serviceförvaltningens yttrande och föreslår att kommunstyrelsen antar yttrandet som sitt eget.